

FPSS Nr. 8

Kaitīgo organismu statusa noteikšana teritorijā

Sagatavojis Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas (*IPPC*) sekretariāts
Pieņemts 1998. gadā; publicēts 2017. gadā

© *FAO* 2017

Šajā informatīvajā materiālā izmantotie apzīmējumi un noformējums nepauž Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (*FAO*) viedokli attiecībā uz valstu, teritoriju, pilsētu vai apgabalu vai to pārvaldes iestāžu juridisko vai attīstības statusu vai to robežām. Konkrētu uzņēmumu vai ražotāju produktu (neatkarīgi no tā, vai šie produkti ir vai nav patentēti) pieminēšana nenozīmē, ka *FAO* tos apstiprina vai iesaka, dodot tiem priekšroku salīdzinājumā ar citiem līdzīgiem produktiem, kas nav pieminēti.

Šajā informatīvajā materiālā ir pausti autora(-u) uzskati, kas ne vienmēr atbilst *FAO* uzskatiem vai politikai.

© *FAO* 2017

FAO atbalsta šī informatīvā materiāla izmantošanu, pavairošanu un izplatīšanu. Ja vien nav norādīts citādi, šo materiālu var kopēt, lejupielādēt un drukāt privāta pētījuma, izpētes vai mācību nolūkā vai izmantot nekomerciālos produktos vai pakalpojumos ar nosacījumu, ka no *FAO* kā avota un autortiesību turētāja ir saņemts atbilstošs apstiprinājums, un tas nepavisam nenozīmē, ka *FAO* atbalsta lietotāju uzskatus, produktus vai pakalpojumus.

Visi tulkošanas un adaptēšanas tiesību, kā arī tālākpārdošanas un citas komerciālās izmantošanas tiesību pieprasījumi tiek veikti vietnē www.fao.org/contact-us/licence-request vai nosūtīti uz e-pasta adresi: copyright@fao.org.

FAO informatīvie materiāli ir pieejami *FAO* tīmekļa vietnē (www.fao.org/publications), un tos var iegādāties, rakstot uz e-pasta adresi publications-sales@fao.org.

FPSS pavairošanas gadījumā jānorāda, ka FPSS pašreizējās pieņemtās redakcijas ir iespējams lejupielādēt vietnē www.ippc.int.

Publicēšanas vēsture

Šī nav standarta oficiāla daļa.

05.1994. *CEPM-1* pievienoja tematu *Kaitīgo organismu kategorizēšana un kaitīgo organismu riska definīcijas*

(1994-004).

1994. *EWG* sagatavoja projekta tekstu.

05.1995. *CEPM-2* pārskatīja projekta tekstu un apstiprināja *MC*.

05.1996. *CEPM-3* izlēma pievienot jaunu projekta tekstu.

10.1997. *CEPM-4* pārskatīja projekta tekstu un apstiprināja *MC*.

1998. Nosūtīts *MC*.

05.1998. *CEPM-5* pārskatīja projekta tekstu pieņemšanai.

11.1998. *ICPM-1* pieņēma standartu.

FPSS NR. 8. 1998. *Kaitīgo organismu statusa noteikšana teritorijā*. Roma, *IPPC*, *FAO*.

2010. gadā sekretariāts pārveidoja un atjaunināja 1. pielikumā minētās atsaucis.

06.2015. *IPPC* sekretariāts iekļāva nelielus precizējumus un pārveidoja standartus pēc standarta izstrādes procedūras atcelšanas *CPM-10* (2015. g.).

04.2017. *CPM* ierosināja nelielus precizējumus, lai izvairītos no termina "tirdzniecības partneris" lietošanas. *IPPC* sekretariāts iekļāva šos nelielos precizējumus.

Publicēšanas vēsture pēdējo reizi grozīta: 04.2017.

SATURS

Pieņemšana	4
IEVADS	4
Ietvars	4
Atsauces	4
Definīcijas	4
Prasību izklāsts	4
KAITĪGO ORGANISMU STATUSA NOTEIKŠANAS VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS.....	6
1. Kaitīgo organismu statusa noteikšanas mērķi	6
2. Dati par kaitīgiem organismiem	6
2.1. Dati par kaitīgiem organismiem	6
2.2. Ticamība	7
3. Kaitīgo organismu statuss teritorijā	8
3.1. Kaitīgo organismu statusa aprakstīšana teritorijā	8
3.1.1. Sastopamība	8
3.1.2. Nesastopamība	9
3.1.3. Īslaicīga sastopamība	10
3.2. Kaitīgo organismu statusa noteikšana teritorijā	10
4. Ieteicamā ziņošanas prakse	11
1. PIELIKUMS. Noderīgas atsauces	12

Pieņemšana

Fitosanitāro pasākumu pagaidu komisija pieņēma šo standartu pirmajā sanāksmē 1998. gada novembrī.

IEVADS

Ietvars

Šajā standartā aprakstīts kaitīgo organismu datu saturs un kaitīgo organismu datu un citas informācijas izmantošana, lai noteiktu kaitīgo organismu statusu teritorijā. Standartā minētas kaitīgo organismu statusa kategorijas, kā arī sniegti ieteikumi labai ziņošanas praksei.

Atsauces

Šajā standartā ir atsauce uz Fitosanitāro pasākumu starptautiskajiem standartiem (FPSS). FPSS ir pieejami starptautiskajā portālā par fitosanitārajiem jautājumiem (IPP): <https://www.ippc.int/core-activities/standards-setting/ispms>.

IPPC. 1997. *International Plant Protection Convention*. Rome, IPPC, FAO. [IPPC. 1997. g., *Starptautiskā augu aizsardzības konvencija*, Roma, IPPC, FAO.]

Definīcijas

Šajā standartā izmantotās fitosanitāro terminu definīcijas ir atrodamas FPSS Nr. 5 (*Fitosanitāro terminu glosārijs*). Turpmākais termins un definīcija tika pieņemti kā daļa no pašreizējā FPSS, bet grozīti pēc standarta pieņemšanas. Šā termina jaunā definīcija neatbilst termina lietojumam pašreizējā FPSS, un šis termins un definīcija ir paturēti tikai pašreizējā standartā līdz tā pārskatīšanai.

Uzliesmojums   nesēn konstatēta kaitīgā organisma izolēta populācija, kam paredzama izdzīvošana tuvākajā nākotnē.

Prasību izklāsts

Dati par kaitīgiem organismiem ir būtisks izmantotās informācijas komponents, lai noteiktu kaitīgā organisma statusu teritorijā. Visām importētājvalstīm un eksportētājvalstīm ir nepieciešama informācija par kaitīgo organismu statusu, lai veiktu riska analīzi, izstrādātu un ievērotu importa prasības, kā arī izveidotu un uzturētu no kaitīgajiem organismiem brīvas teritorijas.

Dati par kaitīgiem organismiem sniedz informāciju par kaitīgā organisma sastopamību vai nesastopamību, novērojumu laiku un vietu, vajadzības gadījumā arī saimniec[augu]/[-iem], novēroto bojājumu, kā arī atsauces vai citu būtisku informāciju attiecībā uz atsevišķu novērojumu. Kaitīgo organismu datu ticamība ir balstīta uz datu par ievācēja/identificētāja, tehniskās identifikācijas veida, vietas un datuma informācijas, un uzskaites reģistrēšanas/publikācijas izvērtēšanu.

Kaitīgo organismu statusa noteikšanai nepieciešams eksperta atzinums, kas attiecas uz pieejamo informāciju par kaitīgo organismu pašreizējo sastopamību teritorijā. Kaitīgo organismu statusu nosaka, izmantojot informāciju no atsevišķiem kaitīgo organismu datiem,

---

kaitīgo organismu datiem no pārbaudēm, datiem par kaitīgo organismu nesastopamību, vispārējas uzraudzības rezultātiem un zinātniskām publikācijām un datubāzēm.

Kaitīgo organismu statuss šajā standartā iedalās trīs kategorijās, kuras beigās nosaka atšķirīgi:

- kaitīgo organismu *sastopamība* – statusu nosaka kā “sastopams visās valsts daļās”, “sastopams tikai dažās teritorijās” u. c.;
- kaitīgo organismu *nesastopamība* – statusu nosaka kā “nav datu par kaitīgiem organismiem”, “kaitīgais organisms iznīcināts”, “kaitīgais organisms vairs nav sastopams” u. c.;
- kaitīgo organismu *īslaicīga sastopamība* – statusu nosaka kā “rīcība nav nepieciešama”, “rīcība ir nepieciešama, noteikti uzraudzības pasākumi” un “nepieciešama rīcība, noteikti iznīcināšanas pasākumi”.

Lai veicinātu līgumslēdzēju pušu starptautisko sadarbību pienākumu izpildē, kas paredz ziņot par kaitīgo organismu sastopamību, uzliesmojumu vai izplatību, nacionālajām augu aizsardzības organizācijām (NAAO) vai citām organizācijām vai personām, kas ir iesaistītas kaitīgo organismu sastopamības, nesastopamības vai īslaicīgas sastopamības uzskaitē, jāievēro laba ziņošanas prakse. Šī prakse paredz izmantot precīzus, ticamus datus par kaitīgajiem organismiem, savlaicīgi apmainīties ar informāciju par kaitīgo organismu statusu, ievērojot visu iesaistīto pušu likumīgās intereses un ņemot vērā šajā standartā izklāstīto kaitīgo organismu statusa noteikšanu.

KAITĪGO ORGANISMU STATUSA NOTEIKŠANAS VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

1. Kaitīgo organismu statusa noteikšanas mērķi

Dati par kaitīgiem organismiem ir dokumentēts pierādījums¹, kas liecina par konkrēta kaitīgā organisma sastopamību vai nesastopamību konkrētā vietā noteiktā laikā teritorijā, parasti valstī, aprakstītajos apstākļos. Datus par kaitīgiem organismiem izmanto kopā ar citu informāciju, lai noteiktu konkrētā kaitīgā organisma statusu teritorijā.

Kopumā ticamu kaitīgo organismu datu ievākšanas nodrošināšana un kaitīgo organismu statusa noteikšana ir būtiski komponenti daudzos pasākumos, kuri ietverti Starptautiskajā augu aizsardzības konvencijā (*IPPC*), FPSM Nr. 1 (*Fitosanitārie principi augu aizsardzībai un fitosanitāro pasākumu piemērošanai starptautiskajā tirdzniecībā [Phytosanitary principles for the protection of plants and the application of phytosanitary measures in international trade]*) paredzētajos principos un pēc tiem izstrādātajos starptautiskajos fitosanitāro pasākumu standartos.

Importētājvalstīm informācija par kaitīgo organismu statusu nepieciešama, lai:

- veiktu kaitīgo organismu riska analīzi (*PRA*) kaitīgajam organismam citā valstī;
- izstrādātu fitosanitāros noteikumus, lai nepieļautu kaitīgā organisma iekļūšanu, ieviešanos vai izplatību;
- veiktu kaitīgo organismu riska analīzi nekarantīnas kaitīgajam organismam savā teritorijā ar mērķi to regulēt.

Eksportētājvalstīm informācija par kaitīgo organismu statusu nepieciešama, lai:

- ievērotu importa noteikumus, neeksportējot kravas, kas invadētas ar importētājvalsts reglamentētajiem kaitīgajiem organismiem;
- izpildītu informācijas pieprasījumus no citām valstīm saistībā ar kaitīgajiem organismiem to teritorijā *PRA* vajadzībām.

Visas valstis var izmantot informāciju par kaitīgo organismu statusu, lai:

- veiktu *PRA*;
- plānotu valsts, reģionālās vai starptautiskās kaitīgo organismu pārvaldības programmas;
- izveidotu valsts kaitīgo organismu sarakstus;
- izveidotu un uzturētu no kaitīgajiem organismiem brīvas teritorijas.

Informāciju par kaitīgo organismu statusu teritorijās, valstīs un reģionos var izmantot, lai noteiktu kaitīgo organismu izplatību pasaulē.

2. Dati par kaitīgiem organismiem

2.1. Dati par kaitīgiem organismiem

FPSS Nr. 6 (*Uzraudzības pamatnostādnes [Guidelines for surveillance]*) norādīti informācijas

---

¹ Tostarp izmanto arī elektroniskus dokumentus.

elementi no vispārējās uzraudzības un specifiskām pārbaudēm, kurus var iekļaut kaitīgo organismu datos. Datus par kaitīgiem organismiem ir nepieciešama šāda pamatinformācija:

- organisma pašreizējais zinātniskais nosaukums, tostarp vajadzības gadījumā apakšnosaukumi (dzimta, biotips u. c.);
- dzīves stadija vai stāvoklis;
- taksonomiskā grupa;
- identifikācijas metode;
- datu ievākšanas gads un mēnesis, ja zināms; dienu parasti prasa tikai īpašiem apstākļiem (piemēram, konkrēta kaitīgā organisma pirmā atklāšana, kaitīgā organisma monitorings);
- apvidus, piemēram, atrašanās vietas kodi, adreses, ģeogrāfiskās koordinātas; jānorāda arī būtiski nosacījumi, piemēram, segta audzēšanas vieta (piemēram, siltumnīcas);
- saimniek[auga] zinātniskais nosaukums kā nepieciešams;
- saimniek[auga] bojājums vai ievākšanas apstākļi (piemēram, slazdā vai augsnes paraugs) kā nepieciešams;
- sastopamība, norāde par kaitīgā organisma sastopamības līmeni vai kaitīgā organisma skaitu;
- bibliogrāfiskās atsauces, ja ir.

Šā standarta pielikumā dots saraksts ar atsaucēm, kas var palīdzēt kaitīgo organismu datu sagatavošanā.

2.2. Ticamība

Informācija par kaitīgo organismu datiem ir pieejama daudzos avotos, un tai ir dažādi ticamības līmeņi. Daži no pamatkomponentiem ir norādīti turpmākajā tabulā. Lai gan tabulā kategorijas sarindotas dilstošā secībā no ticamākās uz mazāk ticamāko, jāatzīst, ka tās nav stingri noteiktas un ir izstrādātas tikai tādēļ, lai palīdzētu datu izvērtēšanā. Jo īpaši jānorāda, ka ir nepieciešami dažādi ekspertu zināšanu līmeņi kaitīgo organismu identificēšanai.

NAAO ir pienākums pēc pieprasījuma sniegt precīzu informāciju par kaitīgo organismu datiem.

Norādījumi kaitīgo organismu datu ticamības izvērtēšanai

(Avoti sakārtoti no ticamākā uz mazāk ticamāko)

1. Ievācējs/identificētāji	2. Tehniskā identifikācija	3. Vieta un datums	4. Reģistrēšana/publicēšana
a. Taksonomijas speciālists	a. Izšķiroša bioķīmiskā vai molekulārā noteikšana (ja tāda ir pieejama)	a. Pārbaudes izplatības noteikšanai vai atklāšanai	a. NAAO uzskaitē/RAAO publicācija (ja ir atsauce)
b. Profesionāls speciālists, diagnostikas speciālists	b. Eksemplārs vai kultūra, kas uzturēts oficiālajā kolekcijā, speciālista sagatavots taksonomiskais apraksts	b. Cita veida vai ražošanas pārbaudes	b. Atsauce zinātniskā vai tehniskā žurnālā

c. Zinātnieks	c. Paraugš pamatkolekcijā	c. Gadījuma vai nejaušs lauka novērojums, iespējams, bez noteiktas vietas/datuma	c. Oficiāli vēsturiskie dati
d. Tehniķis	d. Apraksts un fotoattēls	d. Novērojums ar produktiem/produktos vai ar blakusproduktiem/blakus	d. Zinātniskais vai tehniskais žurnāls bez atsauces
e. Speciālists amatieris	e. Tikai vizuāls apraksts	e. Precīza vieta un datums nav zināms	e. Speciālista amatiera publikācija
f. Nespeciālists	f. Identifikācijas metode nav zināma		f. Npublicēts zinātniskais vai tehniskais dokuments
g. Ievācējs/identificētājs nav zināms			g. Nezinātniska publikācija; periodiskais izdevums/laikraksts
			h. Privāta saziņa; npublicēts materiāls

3. Kaitīgo organismu statuss teritorijā

3.1. Kaitīgo organismu statusa aprakstīšana teritorijā

Kaitīgo organismu statusa noteikšanai nepieciešams eksperta atzinums par kaitīgo organismu pašreizējo izplatību teritorijā. Šā atzinuma pamatā ir ievāktu kaitīgo organismu datu un citu avotu informācijas apkopojums. Lai novērtētu pašreizējo situāciju, izmanto gan pašreizējo, gan iepriekšējo datu uzskaiti. Kaitīgo organismu statusu var raksturot atbilstoši turpmāk minētajām kategorijām.

3.1.1. Sastopamība

Kaitīgais organisms ir sastopams, ja dati liecina, ka tas ir vietējais vai ievests. Ja kaitīgais organisms ir sastopams un ir pieejami pietiekami, ticami dati, tā izplatību var raksturot, izmantojot, piemēram, turpmāk minētās frāzes vai frāžu apvienojumus.

Sastopams: visās teritorijas daļās

Sastopams: tikai dažās teritorijās²

Sastopams: izņemot noteiktās no kaitīgajiem organismiem brīvās teritorijās

Sastopams: visās teritorijas daļās, kur audzē saimniekaugus

Sastopams: tikai dažās teritorijās, kur audzē saimniekaugus³

Sastopams: tikai segtā audzēšanas vietā

Sastopams: sezonāli Sastopams: bet pārvaldīts⁴

Sastopams: pakļauts oficiālai kontrolei

Sastopams: noteikti iznīcināšanas pasākumi

Sastopams: zema sastopamība

Pēc vajadzības var izmantot citas līdzīgas aprakstošas frāzes. Ja ir vairāki ticami datu veidi,

² Norādīt, kur vien iespējams.

³ Norādīt, kur vien iespējams.

⁴ Saskaņā ar: [norādīt sīkāku informāciju].

---

izplatību raksturot būs sarežģīti.

Pēc vajadzības ir lietderīgi raksturot kaitīgā organisma sastopamību (piemēram, plaši sastopams, reizēm sastopams, rets) un kaitīgā organisma izraisītā bojājuma un/vai zaudējumu apmēru attiecīgajiem saimniekorganismiem.

3.1.2. Nesastopamība

Ja teritorijas vispārējās uzraudzības datos nekas neliecina par kaitīgā organisma klātbūtni, ir pamats secināt, ka kaitīgais organisms nav vai nekad nav bijis sastopams. To var papildināt specifiski dati par to, ka organisms nav sastopams.

Tāpat iespējams izdarīt secinājumus par kaitīgā organisma nesastopamību pat tad, ja kaitīgo organismu dati norāda uz pretējo. Šīs atšķirīgās situācijas ir aprakstītas turpmāk. Nesastopamību var apstiprināt arī specifiskas pārbaudes (sk. FPSS Nr. 6), un šādā gadījumā jāpievieno frāze “apstiprina pārbaude”. Tāpat gadījumā, ja atbilstoši attiecīgajam FPSS (sk. FPSS Nr. 4 (*Prasības no kaitīgajiem organismiem brīvu teritoriju izveidei*) [*Requirements for the establishment of pest free areas*]) ir izveidota no kaitīgajiem organismiem brīva teritorija, jāpievieno frāze “Noteikta no kaitīgajiem organismiem brīva teritorija”.

Nav sastopams: nav datu par kaitīgiem organismiem

Vispārējā uzraudzība liecina, ka kaitīgais organisms šobrīd nav sastopams un nekad nav bijis fiksēts.

Nav sastopams: kaitīgais organisms iznīcināts

Kaitīgo organismu dati liecina, ka kaitīgais organisms iepriekš bijis sastopams. Tika veikta dokumentēta kaitīgo organismu iznīcināšana, kas bija veiksmīga (sk. FPSS Nr. 9 (*Kaitīgo organismu iznīcināšanas programmu vadlīnijas*)). Uzraudzība apstiprina ilgstošu nesastopamību.

Nav sastopams: kaitīgais organisms vairs nav sastopams

Kaitīgo organismu dati liecina, ka kaitīgais organisms bija īslaicīgi sastopams vai ieviesies iepriekš, taču vispārējā uzraudzība liecina, ka kaitīgais organisms vairs nav sastopams. Tam var būt dažādi iemesli:

- klimata vai citi dabas ierobežojumi, kas kavē kaitīgā organisma saglabāšanos;
- audzēto saimniekorganismu izmaiņas;
- šķirņu izmaiņas;
- lauksaimniecības prakses izmaiņas.

Nav sastopams: nederīgi dati par kaitīgiem organismiem

Kaitīgo organismu dati liecina, ka kaitīgais organisms ir sastopams, bet tiek secināts, ka dati ir nederīgi vai vairs nav derīgi, kā tas ir šajos oficiāli norādītajos gadījumos:

- izmaiņas taksonomijā;
- nepareiza identifikācija;
- kļūdaini dati;
- valstu robežu izmaiņu gadījumā, kad var būt nepieciešama atkārtota uzskaites

---

interpretācija.

Nav sastopams: neuzticami dati par kaitīgiem organismiem

Kaitīgo organismu dati liecina, ka kaitīgais organisms ir sastopams, bet tiek secināts, ka dati ir neuzticami, kā tas ir šajos oficiāli norādītajos gadījumos:

- neskaidra nomenklatūra;
- novecojušas identifikācijas vai diagnosticēšanas metodes;
- dati nav uzskatāmi par ticamiem (sk. tabulu).

Nav sastopams: tikai aizturēts pārvietojot

Ir ziņots, ka kaitīgais organisms ir atrasts tikai kravās ieviešanas punktā vai sākotnējā galamērķī vai aizturēšanas laikā pirms izlaišanas, apstrādes vai iznīcināšanas. Uzraudzība apstiprina, ka kaitīgais organisms nav ieviesies.

3.1.3. Īslaicīga sastopamība

Kaitīgo organismu statuss ir īslaicīgs, ja kaitīgais organisms ir sastopams, bet atbilstoši tehniskajam novērtējumam tā ieviešanās nav paredzama. Īslaicīgai sastopamībai ir trīs veidi.

Īslaicīgs: rīcība nav nepieciešama

Kaitīgais organisms ir konstatēts tikai atsevišķos gadījumos vai kā izolēta populācija, kuras izdzīvošana nav paredzama, un nav piemēroti fitosanitārie pasākumi.

Īslaicīgs: rīcība ir nepieciešama, noteikti uzraudzības pasākumi

Kaitīgais organisms ir konstatēts atsevišķos gadījumos vai kā izolēta populācija, kura var izdzīvot tuvākajā nākotnē, bet kuras ieviešanās nav paredzama. Tiek piemēroti atbilstoši fitosanitārie pasākumi, tostarp uzraudzība.

Īslaicīgs: nepieciešama rīcība, noteikti iznīcināšanas pasākumi

Kaitīgais organisms ir konstatēts kā izolēta populācija, kura var izdzīvot tuvākajā nākotnē un ieviesties, ja netiks piemēroti fitosanitārie iznīcināšanas pasākumi. Tā iznīcināšanai piemēroti atbilstoši fitosanitārie pasākumi.

3.2. Kaitīgo organismu statusa noteikšana teritorijā

Kaitīgā organisma statusa noteikšanu nodrošina NAAO. Attiecīgi tiek lemts par atbilstošāko kaitīgā organisma statusa aprakstīšanu teritorijā (sk. 3.1. sadaļu), pamatojoties uz papildinformāciju. Tā var būt:

- atsevišķi dati par kaitīgiem organismiem;
- dati par kaitīgiem organismiem no pārbaudēm;
- kaitīgo organismu nesastopamības dati vai citas norādes par to;
- vispārējās uzraudzības rezultāti;
- informācija no zinātniskām publikācijām un datubāzēm;
- fitosanitārie pasākumi, kas izmantoti ieviešanas vai izplatīšanās novēršanai;

-
- cita informācija, kas saistīta ar kaitīgo organismu sastopamības vai nesastopamības novērtēšanu.

Jāizvērtē attiecīgās informācijas ticamība un saskaņotība. Īpaša uzmanība jāpievērš gadījumiem, kad informācija ir pretrunīga.

4. Ieteicamā ziņošanas prakse

Saskaņā ar *IPPC* (VIII panta 1. punkta a) apakšpunktu) līgumslēdzējām pusēm ir pienākums ziņot par “kaitīgo organismu sastopamību, uzliesmojumu vai izplatību”, kurā šā standarta izpratnē ietilpst arī informācija, kas attiecas uz “kaitīgā organisma statusu teritorijā”. Šis standarts neattiecas uz ziņošanas pienākumu, bet gan uz ziņojumā sniegtās informācijas kvalitāti. Precīzi ziņojumi ir būtiska starptautiskās sadarbības daļa, kas atvieglo tirdzniecību. Ja kaitīgos organismus neatklāj un par tiem neziņo vai ziņojumi ir neprecīzi, nepilnīgi, nesavlaicīgi vai sagrozīti, var tikt noteikti nepamatoti tirdzniecības šķēršļi vai var ievest kaitīgos organismus un/vai tie var izplatīties.

Personām vai organizācijām, kas ir iesaistītas kaitīgo organismu datu vākšanā, jāseko šajā standartā norādītajiem ieteikumiem un jāsniedz NAAO precīza un pilnīga informācija pirms plašākas informācijas paziņošanas.

Lai ievērotu labu ziņošanas praksi, NAAO:

- jānosaka kaitīgo organismu statuss teritorijā, pamatojoties uz ticamāko un savlaicīgāko pieejamo informāciju;
- jāņem vērā šajā standartā noteiktās kategorijas un kaitīgo organismu statusu noteikšana, apmainoties ar informāciju par kaitīgo organismu statusu ar citām valstīm;
- pēc iespējas ātrāk jāinformē to valstu NAAO, ar kurām notiek tirdzniecība, un vajadzības gadījumā arī šo valstu reģionālā augu aizsardzības organizācija (RAAO) par attiecīgajām izmaiņām kaitīgo organismu statusā un jo īpaši jāziņo par jauniem kaitīgajiem organismiem, kas ieviesušies teritorijā;
- par regulēto kaitīgo organismu aizturēšanu, kas liecina par izmaiņām kaitīgo organismu statusā eksportētājvalstī, jāziņo citām valstīm tikai pēc konsultēšanās ar eksportētājvalsti;
- uzzinot par citādi neziņota kaitīgā organisma datiem citā valstī, NAAO var ziņot par to citām valstīm vai RAAO tikai pēc attiecīgās NAAO informēšanas un, ja iespējams, konsultēšanās ar to;
- jāapmainās ar informāciju par kaitīgo organismu statusu atbilstoši *IPPC* VII panta 2. punkta j) apakšpunktam, VIII panta 1. panta a) apakšpunktam un VIII panta 1. punkta c) apakšpunktam tādā mērā, kādā tas ir praktiski iespējams, un abām pusēm pieņemamā veidā un valodā;
- pēc iespējas ātrāk jāizlabo kļūdainie dati.

Šis pielikums ir paredzēts tikai atsaucēm un nav standarta preskriptīvā daļa.

1. PIELIKUMS. Noderīgas atsauces

Pielikumā norādītās atsauces ir plaši un viegli pieejamas un vispārēji atzītas kā autoritatīvas. Saraksts nav ne visaptverošs, ne statistisks, un šajā FPSS tas arī nav apstiprināts kā standarts⁵.

Nomenklatūra, terminoloģija un vispārīgā taksonomija

BioNET-INTERNATIONAL. <http://www.bionet-intl.org/opencms/opencms/index1.jsp>
(skatīts 2010. gada augustā).

Brickell, C.D. (chair) et al., eds. 2009. *International code of nomenclature for cultivated plants*. 8th edn. (*Scripta Horticulturae*, 10) Lēvena, Beļģija, Starptautiskā Dārzkopības zinātnes asociācija (*ISHS*). 204 lpp.

EPPO. 1996. *Bayer coding system*. Paris, France, European and Mediterranean Plant Protection Organization.

Fiala, I. & Fèvre, F. 1992. *Dictionnaire des agents pathogènes des plantes cultivées*. Parīze, Francija, Francijas Valsts agronomisko pētījumu institūts (*INRA*) (angļu/franču/latīņu valodā).

International Commission on Zoological Nomenclature. 1999. *International code of zoological nomenclature*. 4th edn. Londona, Starptautiskais Zooloģijas nomenklatūras trasts. Pieejams tiešsaistē: <http://www.nhm.ac.uk/hosted-sites/iczn/code/index.jsp> (skatīts 2010. gada augustā).

ISO 3166-1:2006. *Codes for the representation of names of countries and their subdivisions – Part 1: Country codes*. Ženēva, Starptautiskā standartizācijas organizācija. Pieejams tiešsaistē: http://www.iso.org/iso/country_codes/iso_3166_code_lists.htm angļu/franču valodā (skatīts 2010. gada augustā).

ISPM 5. *Glossary of phytosanitary terms*. Roma, IPPC, FAO. (arābu/ķīniešu/angļu/franču/spāņu/krievu valodā)

McNeill, J. (chair) et al., eds & compilers. 2006. *International code of botanical nomenclature* (Vienna Code). Pieņemts 17. starptautiskajā botānikas kongresā Vīnē, Austrijā 2005. jūlijā. Liechtenstein, Gantner, Ruggell. 568 lpp. Pieejams tiešsaistē: <http://ibot.sav.sk/icbn/main.htm> (skatīts 2010. gada augustā).

Shurtleff, M.C. & Averre, C.W. 1997. *Glossary of plant pathological terms*. Sentpola, Minesotas štats, ASV, Amerikas Fitopatoloģijas biedrības izdevniecība *American Phytopathological Society Press*. 361 lpp.

United Nations. 1997. Country names. *Terminology Bulletin No. 347/Rev. 1*. (ANO dalībvalstu nosaukumi arābu/ķīniešu/angļu/franču/krievu/spāņu valodā). Ņujorka, Apvienoto Nāciju Organizācijas Sekretariāta Ģenerālās asamblejas lietu un konferences pakalpojumu departaments.

Vispārējā kaitīgo organismu identificēšana un izplatība

CABI. a. *CABPEST CD-ROM*. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*).

CABI. b. *Crop protection compendium CD-ROM*. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*). Pieejams tiešsaistē: <http://www.cabi.org/cpc/> (skatīts 2010. gada augustā).

CABI. c. *Descriptions of fungi and bacteria*. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*). Pieejams tiešsaistē:

---

⁵ Atsauces tika pārveidotas 2010. gadā un pēc iespējas atjauninātas.

<http://www.cabi.org/dfb/> (skatīts 2010. gada augustā).

CABI. d. *Distribution maps of plant pests*. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*). Pieejams tiešsaistē: <http://www.cabi.org/dmpp/> (skatīts 2010. gada augustā).

OIRSA. 1994–1999. *Hojas de datos sobre plagas y enfermedades agrícolas de importancia cuarentenaria para los países miembros del OIRSA*, volūmenes 1–5. Sansalvadora, Salvadora, Starptautiskā Reģionālā augu un dzīvnieku veselības organizācija. Pieejams tiešsaistē: http://www.oirsa.org/portal/Biblioteca_Virtual.aspx (skatīts 2010. gada augustā).

Smith, I.M., McNamara, D.G., Scott, P.R. & Holderness, M., eds. *Quarantine Pests for Europe*. 2nd edn. (Datu lapas par karantīnas organismiem Eiropas Savienībai un Eiropas un Vidusjūras augu aizsardzības organizācijai.) Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*) sadarbībā ar EPPO.

Waller, J.M., Lenné, J.M. & Waller, S., eds. 2001. *Plant pathologists' pocketbook*. 3rd edn. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*). 528 lpp. (arābu izdevums, 1990. g., *CABI/FAO*; spāņu izdevums, 1985. g., publicējis FAO Latīņamerikas un Karību jūras valstu reģionālais birojs, Santjago, Čīle, sadarbībā ar *CABI*.)

Wilson, D.E & Reeder, D.M., eds. 2005. *Mammal Species of the World. A Taxonomic and Geographic Reference*. 3rd edn. Baltimora, ASV, izdevniecība *Johns Hopkins University Press*. 2142 pp. Datubāze pieejama tiešsaistē: <http://www.bucknell.edu/msw3/> (skatīts 2010. gada augustā).

Baktērijas

Bradbury, J.F. & Saddler, G.S. 2008. *Guide to plant pathogenic bacteria*. 2nd rev. subedn. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*).

Young, J.M., Saddler, G., Takikawa, Y., De Boer, S.H., Vauterin, L., Gardan, L., Gvozdyak, R.I. & Stead, D.E. 1996. Names of plant pathogenic bacteria 1864–1995. *Review of Plant Pathology*, 75: 721–763. Datubāze pieejama tiešsaistē: http://www.isppweb.org/names_bacterial.asp/ (skatīts 2010. gada augustā).

Sēnes

Kirk, P.M., Cannon, P.F., Minter, D.W. & Stalpers, J.A. 2008. *Ainsworth & Bisby's Dictionary of the Fungi*. 10th edn. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*). 784 lpp.

CABI. e. *Index of fungi*. (Divreiz gadā izveidots saraksts ar apmēram 2000 sēņu nosaukumiem gadā, kas sniedz bibliogrāfisku un nomenklatūras informāciju.) Sari, AK, Starptautiskā Lauksaimniecības un biozinātņu centra (*CAB International*) Mikoloģijas institūts. (Datubāze *Index Fungorum* pieejama tiešsaistē: <http://www.indexfungorum.org/Names/Names.asp>, skatīts 2010. gada augustā.)

Insekti un ērces

CABI. f. *Arthropod name index on CD-ROM*. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*).

Wood, A.M., compiler. 1989. *Insects of economic importance: a checklist of preferred names*. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*).

Nematodes

CABI. g. *NEMA CD-ROM*. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu

---

centrs (*CAB International*).

- Ebsary, B.A.** 1991. *Catalog of the order Tylenchida (Nematoda)*. Otava, Kanādas Lauksaimniecības ministrija. 196 lpp.
- Hunt, D.J.** 1993. *Aphelenchida, Longidoridae and Trichodoridae: their systematics and bionomics*. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*). 150 lpp.

Augu slimības

- APS.** a. *Common names of plant diseases*. Sentpola, Minesotas štats, ASV, Amerikas Fitopatoloģijas biedrība, Augu slimību vispārpieņemto nosaukumu standartizācijas komiteja. (Datubāze pieejama tiešsaistē: <http://www.apsnet.org/online/common/>, skatīts 2010. gada augustā.)
- APS.** b. *Disease compendium series of the American Phytopathological Society*. Sentpola, Minesotas štats, ASV, Amerikas Fitopatoloģijas biedrība.
- CABI.** d. *Distribution maps of plant pests*. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (*CAB International*). (Pieejams tiešsaistē: <http://www.cabi.org/dmpd/>, skatīts 2010. gada augustā.)
- Miller, P.R. & Pollard, H.L.** 1976–1977. *Multilingual compendium of plant diseases*. Vol. 1 (Fungi and bacteria); Vol. II (Viruses and nematodes). (Vairākās valodās: 23 valodās.) Sentpola, Minesotas štats, ASV, Amerikas Fitopatoloģijas biedrība. 457 lpp. (1. krājums); 434 lpp. (2. krājums).
- Singh, U.S., Chaube, H.S., Kumar, J. & Mukhopadhyay, A.N., eds.** 1992. *Plant diseases of international importance*. Vol. 1: Diseases of cereals and pulses; Vol. 2: Diseases of vegetables and oil seed crops; Vol. 3: Diseases of fruit crops; Vol. 4: Diseases of sugar, forest, and plantation crops. Englvudklifsa, Ņūdžersijas štats, ASV, izdevniecība *Prentice Hall*.

Augi un nezāles

- Brako, L., Rossman, A.Y. & Farr, D.F., eds.** 1995. *Scientific and common names of 7,000 vascular plants in the United States*. Sentpola, Minesotas štats, ASV, Amerikas Fitopatoloģijas biedrība. 301 lpp.
- Brummitt, R.K.** 1992. *Vascular plant families and genera*. Kjū, Sari, AK, Karaliskie botāniskie dārzi.
- Haefliger, E., Scholz, H., eds.** *Grass weeds, 1: Weeds of the subfamily Panicoideae; Grass weeds, 2: Weeds of the subfamilies Chloridoideae, Pooideae, Oryzoideae; Monocot weeds, 3: Monocot weeds excluding grasses*. Bāzele, Šveice, uzņēmums *Ciba-Geigy Ltd.* (angļu/franču/vācu/spāņu valodā).
- Holm, L., Doll, J., Holm, E., Pancho, J. & Herberger, J.** 1997. *World weeds: natural histories and distribution*. Ņujorka, ASV, izdevniecība *John Wiley*. 1129 lpp.
- Merino-Rodríguez, M., comp.** 1983. *Plants and plant products of economic importance*. FAO terminoloģijas biļetens Nr. 25. Rome, FAO. (angļu/franču/vācu/spāņu valodā)
- Royal Botanic Gardens.** *Index Kewensis*. Kew, Surrey, UK, Royal Botanic Gardens. (Iekļauts tiešsaistes datubāzē Starptautiskais augu nosaukumu indekss (IPNI), pieejams tiešsaistē: <http://www.ipni.org/index.html>, skatīts 2010. gada augustā.)
- Terrell, E.E., Hill, S.R., Wiersema, J.H. & Rice, W.E.** 1986. *A checklist of names for 3,000 vascular plants of economic importance*. Vašingtona, ASV, Amerikas Savienoto Valstu Lauksaimniecības ministrijas Lauksaimniecības rokasgrāmata 505. 241 lpp.

Vīrusi

- AAB.** 1970–1989 (drukāts). *Descriptions of plant viruses*. Velsborna, Vorika, AK, Lietišķo biologu asociācija. Datubāze pieejama tiešsaistē: <http://www.dpvweb.net> (skatīts

---

2010. gada augustā).

- Brunt, A.A., Crabtree, K., Dallwitz, M.J., Gibbs, A.J., Watson, L. & Zurcher, E.J., eds.** 1996. *Viruses of plants: descriptions and lists from the VIDE database*. Volingforda, AK, Starptautiskais Lauksaimniecības un biozinātņu centrs (CABI). (Datubāze pieejama tiešsaistē: <http://micronet.im.ac.cn/vid/index.html>, skatīts 2010. gada augustā).
- Murphy, F.A., Fauquet, C.M., Bishop, D.H.L., Ghabrial, S.A., Jarvis, A.W., Martelli, G.P., Mayo, M.A., & Summers, M.D., eds.** 1995. *Virus taxonomy: classification and nomenclature of viruses*. Starptautiskās vīrusu taksonomijas komitejas 6. ziņojums. Vīne, Ņurjorka, izdevniecība Springer-Verlag.

IPPC

Starptautiskā augu aizsardzības konvencija (*IPPC*) ir starptautiska vienošanās par augu veselību, kuras mērķis ir aizsargāt audzētos un savvaļas augus, novēršot kaitīgo organismu ieviešanu un izplatību. Starptautiskā ceļošana un tirdzniecība ir intensīvāka nekā jebkad iepriekš. Cilvēkiem un precēm ceļojot pa pasauli, līdzī ceļo arī organismi, kas rada risku augiem.

Organizācija

- *IPPC* ir vairāk nekā 180 līgumslēdzējpusēs.
- Katrai līgumslēdzējpusēi ir sava nacionālā augu aizsardzības organizācija (NAAO) un oficiāla *IPPC* kontaktpersona.
- Lai valstīs veicinātu *IPPC* īstenošanu, darbojas deviņas reģionālās augu aizsardzības organizācijas (RAAO).
- *IPPC* sadarbojas ar attiecīgajām starptautiskajām organizācijām, lai palīdzētu uzlabot reģionu un valstu kapacitāti.
- ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (*FAO*) nodrošina sekretariāta pakalpojumus.

ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija

***IPPC* sekretariāts**

Viale delle Terme di Caracalla, 00153 Roma, Itālija
Tālr.: +39 06 5705 4812
E-pasts: ippc@fao.org | Tīmeklī: www.ippc.int